

הרב ראובן חיים קליין

בעמחה"ס לחם ממרחק, המקום מרחק, ועוד
ביתר עילית

בענין המעביר מכל זרעו למולך פטור

רבינו אליהו הזקן (עמ' קנ"ה במהדו' מתקן אזהרות). וכן יש מן האחרונים שכתבו שדבר זה נאמר רק לתשובת המינים ולא להסביר את דברי הגמרא [כן כתב הסמ"ג (ל"ת מ')] בתוך דבריו שדין זה נאמר לתשובת המינים ולא לדינא. וכן הובא גם באוצר ויכוחים עמ' 83 ורבינו חיים פלטיאל ויקרא יח: כא. וכ"כ בהגהות ר' משה מצוריך על הסמ"ק שרבינו יחיאל מפריש השיב זאת התשובה לפול המשומד ימ"ש. ועפ"ז כתבו האחרונים (מהשר"ל בביאורו על הסמ"ג, באר שבע כריתות ב., דינא דחיי על הסמ"ג, משנת חכמים מצווה לה, ומנ"ח מצווה ר"ח) שמשמע שרק לשם תשובת המינים נאמר. אכן משאר הראשונים שהביאו דבר זה אינו משמע שהוא רק לתשובת המינים. וכן המהרש"א (סנהדרין סד:) לכאורה סובר דדבר זה נאמר לאמיתה של תורה והוא הוסיף עליו דזהו גם הטעם לאין עונשין מן הדין דאין לנו ללמוד מדבר קל לעושה דבר חמור דאולי לא סגי ליה בהאי עונש כמו בדבר קל ויהא פטור מה"ט (וע' מרגליות הים שהאריך בדברי המהרש"א) וכ"ה באמרי בינה להגר"ש גארמיזאן].

אכן אינו דבר מוסכם לכל הדעות לדחות דברי הגמרא הנ"ל מהלכה למעשה ועדיין חובה עלינו להסביר את דברי הגמרא באשר הוא שם.

אכן כתב הסמ"ג (ל"ת מ') ובהגהות רבינו פרץ על הסמ"ק (מצווה ס"ה) דמעביר כל בניו למולך פטור משום שעשה עבירה כ"כ גדולה שלא מהני ליה מיתה להיות לו לכפרה ולכן פטור ממיתה. וכ"כ בדעת זקנים (ויקרא כד: יב) ורבינו בחיי (ויקרא כ: ב)

לפני זמן מה הארכתי בדין עדים זוממים שהרגו איש שכיון שהרגוהו אינן נהרגין וביארנו בזה סברות רבות וגישות שונות (יעויין במאמרי "בענין כאשר זמם ולא כאשר עשה וסוד השופר", בקובץ המאור גליון תמ"ט, תשרי תשע"ג). ועכשיו אזכה ואצא לדון בדדמי לה בהא דדרשו חז"ל שהמעביר מכל זרעו למולך פטור.

הנה מקרא מלא דיבר הכתוב "ומזרעך לא תתן להעביר למולך" (ויקרא יח: כא) ואיתא בסנהדרין (סד:) אמר רב אחא בריה דרבא העביר כל זרעו פטור שנאמר "מזרעך" ולא כל זרעך. ויל"ע מה הטעם לדבר כזה שאם מעביר מקצת מבניו למולך חייב מיתה ואם עשה כן לכל בניו פטור? [ברמב"ם (הלכות ע"ז פ"ו ה"ד) הביא דין זה וסמכו על הפסוק "כי מזרעו נתן למולך" (ויקרא כ: ג) ולא על הפסוק הנזכר בגמ' דכתיב "ומזרעך". וכתבו הלח"מ ומעשה רוקח ובאר שבע (כריתות ב.) שהרמב"ם הביא פסוק ד"מזרעו" מפני דאיתפרש ביה עונש העבירה משא"כ בפסוק ד"ומזרעך" שהביא הגמ' שמדבר באזהרה ולא באיסור. וע"ע בעבודת המלך שציין לדברי הדקדוקי סופרים (אות צ') שגם בגמ' י"ג פסוק ד"מזרעו" ולא "ומזרעך". ועדיין צע"ק שהרי הרמב"ם בפיה"מ (סנהדרין פ"ז מ"ז) הביא הפסוק "ומזרעך" שהובא בגמ' ודלא כדבריו ביד"ו החזק"ה].

באמת יש מן הקדמונים שסברי דדבר זה לא נאמר להלכה ואולי זהו מחמת חוסר ההגיון בדבר כזה לכאורה. כ"כ הגרי"פ פערלא בספה"מ לרס"ג (מנין עונשין אות ל') בדעת הרס"ג ורבינו שלמה אבן גבירול באזהרות שלו (ל"ת קנ"ד) ובאזהרות של

ולא כל בניו זהו רגילות הדברים ולכן רק כזה אסרה התורה וכן מסיק הבאר שבע (כריתות ב.) וכן הוא בפרשת הכסף (על הרמב"ם הל' ע"ז פ"ו ה"ד). וכתב בבאר יהודה (על הרמב"ם הל' ע"ז פ"ו ה"ג) דכן מדויק מדברי הרמב"ם (שם) שכתב בזה"ל הנותן מזרעו למולך וכו' כיצד היו עושין מדליק אש גדולה ולוקח מקצת זרעו וכו' נמצא דאף הם לא נהגו אלא להעביר מקצת מבניהם ולא כולם.

וביאור זה נתפרש על אחד מב' אנפי דכתבו בספר החינוך (מצווה ר"ח) ובמשך חכמה (ויקרא כ:ג) דכיון שאם אמרו כומרי הע"ז שיתן אדם את כל בניו למולך לא ישמעו לקולם לכן הנהיגו שרק מקצת מבניו נותנים להם ומשו"ה אינו דרך עבודתן ליתן כל בניו למולך. והמהר"ל (באר הגולה פ"ד) כתב דאין נותנים לאלוה הכל רק מקצת דוגמאת תרו"מ וחלה וכדו' וזהו כבוד האלקות בנתינת מקצת ולא נתינת הכל וה"ה גבי מולך אופן עבודתו הוא בנתינת מקצת בניו ולא כולם.

וראה זה מצאתי בפ' רבינו יוסף בכור-שור (ויקרא יח:כא) שמבואר מדבריו דאין זה פירוש הגמ' שהרי הוא כתב על דרך הפשט דנקט הכתוב "מזרעו" משום שדיבר הכתוב בהווה ודרכם ליתן רק מקצת מבניו למולך ואח"כ כתב "מיהו רבותינו אמרו בפ' ד' מיתות העביר כל זרעו למולך פטור משום דכתיב מזרעך" משמע שמה שלא נהגו ליתן כל בניו למולך אינו הסיבה למה שאמרו בגמ' דאם נתן כל בניו פטור.

ותוס' השלם (ויקרא יח:כא אות ד', כ:ג אות ה'-ו') ורבינו שלמה אשתורק (מדרשי התורה פ' קדושים) וכ"כ השואל בשו"ת הרשב"א (ח"ד ס' י"ח) נוז"ל הרשב"א בתשובתו אליו: האמת כדברי ספר המצוות והטעם הוא מפני שהנותן מקצת זרעו למולך הוא טועה ושוגה באותו מקצת וחייבו הכתוב מיתת ב"ד על שגגתו אשר שגג או על זדונו אשר הזיד כי מזרעו נתן למולך למען יתכפר לו אותו עון במיתתו ע"י ב"ד אבל הנותן כל זרעו שוטה מוחלט הוא ולפיכך הוא פטור ממיתת ב"ד לפי שהקב"ה אינו רוצה שיתכפר עונותיו הנמרצים של שוטה זה במיתת ב"ד כי הוא לפשוע וצריך למנוע ממנו התשובה ושיהיה כלה במדורה של גיהנם ובשאל תחתית השם יתברך יצילנו מזה ומכיוצא בזה והנה הכל מבואר באה"ט עכ"ל. ותרתי בלבי להעיר על דברי הרשב"א שהרי נקט הרשב"א דחייב מיתה על שגגתו אשר שגג וזה אינו דאם בשוגג חטא אינו חייב מיתה רק חייב קרבן חטאת. ועוד צ"ע בדבריו שכתב שאם נתן כל בניו למולך הרי הוא שוטה גמור ומשו"ה פטור ואם שוטה גמור הוא ממש אמאי ממשיך הרשב"א לכתוב שהוא פושע וצריך למנוע ממנו התשובה וכו' הלא שוטה פטור מן המצוות ולא שייך גביה עונש כלל? וצ"ע.

ויש ביאור אחרת בדברי הראשונים והכי כתב בחידושי הר"ן (סנהדרין סד:) וכ"כ הרשב"ש (מלחמת מצווה) דמעביר כל בניו למולך פטור משום שאין זה דרך עבודתו. וכ"ה באברבנאל (ויקרא כ:א) שכתב דמבניו

